

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-09-000 234
Бања Лука, 25.12.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиље РС, коју заступа Правобранилаштво РС, Сједиште замјеника Т., Правобраниоца РС заступа његов замјеник Биљана Дурсун, а њу заступа Радинко Савић, помоћник Правобраниоца РС, против тужених М. Ј., Т., Улица ... број ..., коју заступа пуномоћник Н. Р., адвокат, Т., Улица ... број ... и РС - Министарства за ..., Б. Л., као правног сљедбеника МО РС, Б. Л., коју заступа пуномоћник М. Т., ради поништења уговора, одлучујући о ревизији тужиље против рјешења Окружног суда у Требињу број 015-0-Гж-08-000 388 од 12.11.2008. године, у сједници вијећа одржаној 25.12.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се уважава, рјешење Окружног суда у Требињу број 015-0-Гж-08-000 388 од 12.11.2008. године се укида и суди:

„Жалбе тужиље и тужене М. Ј. се одбијају и пресуда Основног суда у Требињу број 095-0-П-07-000 098 од 12.8.2008. године потврђује”.

Одбија се захтјев тужене М. Ј. за накнаду трошкова парничног поступка, укључујући и трошкове за састав жалбе.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Требињу број 095-0-П-07-000 098 од 12.8.2008. године усвојен је тужбени захтјев „којим се тражи да се поништи уговор о откупу стана закључен између МО Б. Л. као продавца с једне стране и М. Ј. као купца с друге стране, овјерен код Основног суда Требиње Ов. бр. 3105/2004 од 25.03.2004. године, па се на основу предњег поништења брише упис права својине М. Ј. на двособном стану у Т., Ул. ... број ..., спрат ... број стана ..., укупне стамбене површине 53,25 метара квадратних у књизи положених уговора код Републичке управе за ..., ПЦ Т. - ПЈ Т. Првотужена М. Ј. (у даљем тексту: првотужена) обавезана је да накнади тужиљи РС (у даљем тексту: тужиља) трошкове парничног поступка у износу од 1.000,00 КМ у року од 30 дана и под пријетњом извршења.

Другостепеним рјешењем Окружног суда у Требињу број 015-0-Гж-08-000 388 од 12.11.2008. године, поводом жалби тужиље и првотужене

првостепена пресуда је укинута и тужба одбачена. Тужила је обавезана да првотуженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 720,00 КМ у року од 15 дана под пријетњом извршења.

Тужила је изјавила ревизију против другостепеног рјешења због погрешне примјене материјалног права и повреде одредаба парничног поступка с приједлогом да се ревизија уважи.

Одговори на ревизију нису поднесени.

Тужбом се тражи поништење спорног уговора, који је овјерен у Основном суду у Требињу под Ов. бр. 1-3105/2004. дана 25.3.2004. године, а закључен је између МО Б. Л., Ул. ... бр. ..., као продавца и првотужене као купца о откупу спорног двособног стана у Т. у Улици ... број ..., који се састоји из двије собе, кухиње, купатила, ходника, оставе и балкона, укупне корисне стамбене површине од 53,25 м² и брисање уписа права својине укњиженог у корист првотужене на том стану.

Првотужена као купац закључила је, према утврђеном чињеничном стању, на дан 15. фебруара 1992. године уговор о откупу двособног стана у површини од 81,03 м² у Т., у Улици ... број ... (сада: ... број ...) са продавцем Државом СФРЈ-ССНО-ВГД С. Ин. бр. 3513-8171-664/02, који је овјерен у Основном суду Бања Лука 4.9.2002. године под бројем Ов-14921/02. МО РС потврдило је правну ваљаност уговора клаузулом број 8/1-07-372-664/02 од 5.7.2002. године. Тог истог дана (5. јула 2002. године) МО РС-Управа за ... и првотужена закључили су Анекс уговора од 15. фебруара 1992. године у који је унесена измјена у погледу купопродајне цијене. Откуп стана започео је муж првотужене З., који је у међувремену умро. Улагањем уговора у књигу положених уговора о откупу стамбених зграда и станова, првотужена је постала власник откупљеног стана у Улици ... број ... у дијелу од 1/1. Она се је онда обратила МО РС са захтјевом да откупи и спорни, двособни стан у Улици ..., у Т., ближе назначен у изреци првостепене пресуде. МО РС није удовољило њеном захтјеву, с обзиром да је она већ откупила један стан. Првотужена је покренула против РС-МО РС-ВП ... Т. ванпарнични поступак ради доношења рјешења које замјењује уговор о откупу стана. Рјешењем Основног суда у Требињу број Р-115/03 од 30.6.2003. године одбијен је њен приједлог „да суд донесе рјешење које замјењује Уговор о откупу стана који се налази у Т.-Улица ... број ..., спрат ..., као неоснован”. Окружни суд у Требињу уважио је, рјешењем број Гж-448/03 од 16.1.2004. године, жалбу првотужене (у том поступку: предлагатељице) и преиначио првостепено рјешење број Р-115/03 од 30.6.2003. године тако што јој је признао својство носиоца станарског права на спорном стану и обавезао противника предлагача МО РС да с њом закључи уговор о откупу стана, чији су основни елементи садржани у изреци другостепеног рјешења. На основу тог рјешења друготужена је откупила спорни стан уговором чије се поништење тражи у овом парничном поступку и уписала се као носилац права својине на том стану улагањем уговора у књигу положених уговора о откупу стамбених зграда и станова са дијелом од 1/1. Рјешењем Врховног суда Републике Српске, Б. Л., број Рев-315/04 од 21.3.2006. године уважена је ревизија противника предлагача РС-МО ВРС, ВП ... Т. и другостепено рјешење Окружног суда у Требињу број Гж-448/03 од 16.1.2004. године преиначено тако, што је жалба предлагатељице М. Ј. против рјешења

Основног суда у Требињу број Р-115/03 од 30.6.2003. године одбијена, а то рјешење потврђено.

Првостепени суд је заузео став да је спорни уговор ништав у смислу члана 14. Закона о приватизацији државних станова („Службени гласник РС”, број: 11/00, са каснијим измјенама и допунама, у даљем тексту: ЗПДС), у вези са чланом 52. Закона о облигационим односима („Службени лист”, број 29/78, 35/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС”, број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, у даљем тексту: ЗОО), с обзиром да не постоји, односно да је накнадно отпао основ за његово закључење.

Као друготужена у овом парничном поступку означена је РС-Министарство за ... Б. Л., као правни сљедбеник МО РС (у даљем тексту: друготужена). Првотужена је сматрала да су тужиља и друготужена идентичне странке, па је током поступка предложила да тужба у односу на друготужену буде одбачена као недопуштена, а у односу на њу (тј. првотужену) одбијена као неоснована.

Првостепени суд је закључио да је, у име тужиље, јавни правобранилац... исправно као тужену означио РС коју заступа Правобранилац РС. У тренутку закључења спорног уговора, како је наведено у првостепеној пресуди „МО РС се јављало као продавац с једне стране, а с друге стране првотужена као купац”. У међувремену је „МО РС престало да постоји усљед трансформације ВРС и организованих јединствених оружаних снага БиХ”, а пошто је „Одлуком Владе РС (“Службени гласник РС”, бр. 113/06) одлучено да сви војни станови прелазе на располагање Министарству за ..., то је онда тужилац потпуно исправно исто означио као правног сљедника МО РС”. Министарство „не може бити странка у поступку, него... иступа као државни орган”. Због тога је „као друготужена и означена РС-Министарство за ...”. Првостепени суд се је позвао на члан 20. Закона о правобранилаштву Републике Српске („Службени гласник РС”, број 16/05 и 77/06, са каснијим измјенама и допунама, објављеним послје доношења првостепене пресуде, у даљем тексту: ЗПРС) којим је прописано: у случају да Правобранилаштво треба по закону да заступа странке из члана 1. тог закона (то су РС, град, општина, њихови органи и организације, те други органи и организације који немају својство правног лица и нису уписани у судски регистар, а финансирају се из буџета РС) чији су интереси у супротности, извршни органи учесника у поступку ће овластити лица која ће их заступати (став 1.); уколико Правобранилаштво покрене поступак пред судом или другим органом, на темељу овлашћења утврђених у закону против субјеката из члана 1. овог закона, тај субјекат је обавезан да одреди лице које ће га заступати у поступку (став 2.). Првостепени суд је оцијенио да су интереси тужиље и друготужене у овом парничном поступку супротни. На тражење суда Министарство за ... РС Б. Л., овластило је својим актом број 16-372-77/07 од 19.6.2007. године М. Т., дипломирну правницу из Б. Л., запослену у том Министарству, за заступање „овог Министарства у судским споровима”. М. Т. је заступала друготужену у овој парници у поступку пред првостепеним судом. Ради тога тај суд није прихватио као основан процесни приговор првотужене „да постоји конфузија у погледу процесног идентитета парничних странака” односно да постоји „идентитет тужиоца и друготуженог”.

Другостепени суд је међутим заузео став да је друготужену могао заступати једино јавни правобранилац што је „Законом о правобранилаштву изричито прописано”. Друготужену „која је правно лице није заступало овлаштено лице тј. РС није заступао јавни правобранилац”. Како ову повреду, по схватању другостепеног суда, није могуће отклонити, тај суд је на основу члана 221. у вези са чланом 227. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС”, број 58/03, 85/03, 74/05 и 67/07, у даљем тексту: ЗПП), поводом жалби тужиље и првотужене одлучио да се првостепена пресуда укида и тужба одбацује.

Схватање другостепеног суда није правилно.

Ревизија је основана.

У вези овог парничног поступка потребно је указати на то да је само РС правно лице, а да су Министарство за ..., као и раније МО, њени органи. РС као тужиља наступа у име својих органа који немају својство правних лица, у овом случају и у име оба напријед поменутог министарства. Став тужиље у односу на спорни уговор и спорни стан изражен је у тужби, као и током поступка. Тужиља наима, сматра да је спорни уговор ништав и да првотужена полаже право на спорни стан без правног основа.

Због тога, по схватању овог суда, није ни било потребно подносити тужбу против друготужене у овој правној ствари. Спор се могао успјешно окончати и само у односу на првотужену. Против друготужене тужба је поднесена више из формалних разлога (тј. као једне од уговорних страна спорног уговора). Из стања у списима, наима, произлази да друготужена није ни заинтересована да се спорни уговор одржи на снази (њен заступник је у одговору на тужбу предлагао доношење пресуде на основу признања којом би било удовољено тужбеном захтјеву), а то је став и тужилачке стране. Према томе, ако и има недостатака у заступању друготужене на које је указао другостепени суд, они у овом спору нису битни, тако да не утичу на законитост и на правилност првостепене пресуде.

Првостепени суд је правилно закључио да је спорни уговор ништав као противан принудном пропису из члана 14. ЗПДС (према тој законској одредби носилац станарског права или чланови његовог породичног домаћинства могу откупити само један стан на територији Републике Српске или Федерације БиХ-став 1; уговор закључен супротно одредби став 1. овог члана је ништав-став 2.), у вези са чланом 103. ЗОО. Није наима, ни било спорно да је прије закључења спорног уговора првотужена већ откупила један стан у Т. у Улици ... број Ништав уговор се додуше не поништава, како је то учинио првостепени суд, него оглашава ништавим, односно утврђује да је ништав (само рушљив уговор се може поништити). Наведени недостатак је међутим, без правног значаја у овом спору (у оба случаја, било да се утврђује да је уговор ништав или да се поништава, пресудом се постиже у суштини исти циљ). Брисање уписа права својине на спорном стану, правна је посљедица ништавог уговора (члан 104. ЗОО).

Жалба првотужене против првостепене пресуде није основана. С тим у вези потребно је указати на слиједеће:

1. О „процесно-правном приговору у смислу постојања процесне конфузије када је у питању процесни идентитет парничних странки” већ је било ријечи. Такав приговор се, према томе, не може прихватити као основан.

2. У жалби првотужене указано је поред осталог и на то да је она „стан у Ул. ... бр. ..., (раније: ...) откупила по одредбама Закона о стамбеном обезбјеђењу у ЈНА”, да је „откуп... започела, а и завршила током 1992. године” да је „носилац станарског права на наведеном стану... био супруг тужене под 1. сада пок. З. Ј.” да је исти „започео откуп по одредбама Закона о обезбјеђењу у ЈНА”, да је „исти у току откупа преминуо”, да се је због тога „тужена под 1. појавила као откупилац овог стана 1992. године”, те да је „она уплатила цјелокупни износ купопродајне цијене правном преднику бившег МО”. Ове чињенице су, међутим, без утицаја на законитост и правилност првостепене пресуде. Одредба члана 14. ЗПДС односи се, по оцјени овог суда, и на станове раније откупљене по закону на који се позива првотужена, донесеног прије ступања на снагу ЗПДС.

3. Другостепени суд није везан правним схватањем које је заузео у другом предмету.

Није основана ни жалба тужиље.

Из изреке првостепене пресуде, и поред извјесних одступања од текста тужбеног захтјева из тужбе, којима се не дира суштина ствари, довољно јасно произилази, по оцјени овог суда, да се уговор о откупу стана закључен између МО РС као продавца и првотужене као купца, овјерен под Ов. бр. 1-3105/2004. од 25.3.2004. године поништава и да се налаже брисање ове тужене као носиоца права својине на спорном стану у књизи положених уговора код Републичке управе за ...-ПЦ Т., ПЈ Т., да се дакле, тужбени захтјев тужиље усваја у цјелини.

Другостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање погрешно примјенио одредбе ЗПП-а, на које се је позвао, кад је првостепену пресуду укинуо и тужбу одбацио, а тужиљу обавезао да првотуженој накнади парничне трошкове. Због тога је овај суд на основу члана 254. став 1. и 4. и члана 250. став 1. у вези са чланом 226. ЗПП одлучио као у изреци.

Првотужена је у жалби тражила да јој тужиља „накнади... парничне трошкове, укључујући и трошкове састава ове жалбе”. С обзиром да није успјела с тужбеним захтјевом, а ни са жалбом, тражени парнични трошкови нису јој досуђени (члан 397. став 2. у вези са чланом 286. став 1. ЗПП).

Предсједник вијећа

Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић